

STANDARDI KOMBËTAR I KONTABILITETIT NR. 5

AKTIVET AFATGJATA MATERIALE DHE AKTIVET AFATGJATA JOMATERIALE

PËRMBAJTJA	Paragrafët
OBJEKTIVI DHE BAZAT E PËRGATITJES	1-3
FUSHA E ZBATIMIT	4-6
PËRKUFIZIMET KRYESORE	7-9
TRAJTIMET KONTABËL PËR AKTIVET AFATGJATA MATERIALE	10-45
Njohja fillestare	
Vlerësimi	10-19
Vlerësimi i mëpasshëm	20
Modeli i kostos	21
Modeli i rivlerësimit	22-31
Vlera e amortizueshme dhe amortizimi	32-41
Përmirësimet, riparimet dhe mirëmbajtja	42-45
TRAJTIMET KONTABËL PËR AKTIVET AFATGJATA JOMATERIALE	46-59
Njohja dhe vlerësimi fillestar	46-55
Vlerësimi i mëpasshëm	56-59
ZHVLERËSIMI I AKTIVEVE AFATGJATA MATERIALE	60-81
Zhvlerësimi i aktiveve	60-62
Përcaktimi i nevojës për testin e zhvlerësimit	63-65
Testi i zhvlerësimit	66-73
Testi i zhvlerësimit të njësinë gjeneruese të parasë dhe emrin e mirë	74-78
Rimarrja e humbjes nga zhvlerësimi	79-81
SHITJA E AKTIVEVE AFATGJATA MATERIALE DHE AFATGJATA JOMATERIALE	82-86
NJOHJA NË BILANC DHE NË PASQYRËN E TË ARDHURAVE DHE SHPENZIMEVE	87-88

SHËNIMET SHPJEGUESE	89-93
DATA DHE REGULLAT E HYRJES NË ZBATIM TË STANDARDEVE	94-95
KRAHASIMI ME STANDARDET NDËRKOMBËTARE TË RAPORTIMIT FINANCIAR (SNK/SNRF)	96

OBJEKTIVI DHE BAZA E PËRGATITJES

1. Objektivi i Standardit Kombëtar të Kontabilitetit 5t, *Aktivët afatgjata materiale dhe aktivët afatgjata jomateriale* (SKK 5 ose Standardi), i nxjerrë dhe miratuar nga Këshilli Kombëtar i Kontabilitetit dhe i shpallur nga Ministria e Financës, është të vendosë rregullat e kontabilizimit dhe shpjegimit të aktivët afatgjata materiale dhe aktivët afatgjata jomateriale në pasqyrat financiare të përgatitura në përputhje me Standardet Kombëtare të Kontabilitetit të Shqipërisë. Këto standarde bazohen në parimet e kontabilitetit dhe raportimit, të pranuar në shkallë ndërkombëtare, kërkesat e përgjithshme të cilëve përshkruhen në Ligjin nr. 9 228, “Për kontabilitetin dhe pasqyrat financiare”, nxjerrë në prill 2004.
2. SKK 5 mbështetet në një numër standardesh ndërkombëtare të raportimit financiar, duke përfshirë standardin 16 “*Aktivët afatgjata materiale*”, SNK 38 “*Aktive jomateriale*”, SNK 36 “*Zhvlerësimi i aktiveve*”, SNK 23 “*Kostot e huamarrjeve*” dhe SNRF 5 “*Aktivët afatshkurtra të mbajtura për shitje dhe aktivitetet e ndërprera*”. Një tabelë korresponduese e paragrafëve të Standardit me paragrafë të Standardeve Ndërkombëtare të Raportimit Financiar është dhënë në paragrafin 96. Për rastet, të cilat nuk janë trajtuar në mënyrë të drejtpërdrejtë nga SKK 5 ose ndonjë SKK tjetër, drejtuesit e njësisë ekonomike raportuese duhet që, me miratimin e Këshillit Kombëtar të Kontabilitetit (KKK), të aplikojnë politika të tilla që sigurojnë një pasqyrim të vërtetë e të besueshëm të pozicionit financiar, performancës, ndryshimeve në pozicionin financiar dhe fluksit të parasë së njësisë ekonomike raportuese, siç kërkohet në nenin 9 të Ligjit nr. 9 228, “Për kontabilitetin dhe pasqyrat financiare”, nxjerrë në prill 2004.
3. Pasqyrat financiare do të përgatiten mbi bazën e konceptit të materialitetit. Standardet Kombëtare të Kontabilitetit nuk do të zbatohen për zërat jomaterialë. Parimi i materialitetit përkufizohet dhe sqarohet në paragrafët 34 deri 69 të SKK 1.

FUSHA E ZBATIMIT

4. Objektivi i këtij standardi është të përshkruajë trajtimin kontabël, paraqitjen e pasqyrave financiare dhe shënimeve shpjeguese, në lidhje me aktivët afatgjata materiale (AAM) dhe aktivët afatgjata jomateriale (AAJM)

5. Ky standard nuk zbatohet për

- (a) aktivët biologjike (shih SKK 13 *Aktivët biologjike*);
- (b) aktivët financiare (shih SKK 3 *Instrumentët financiare*).

6. Për AAM e dhëna/marra me qira, përveç këtij Standardi do të përdoren edhe rregullat e përshkruara në SKK 7. Ndërsa SKK 9 dhe 10 do të përdoren për kontabilizimin e aktiveve jorrjedhëse të përfutuara nga grandet qeveritare ose kombinimet e bizneseve.

PËRKUFIZIMET KRYESORE

7. Më poshtë jepen përkufizimet e disa termave kryesore të përdorura në këtë standard:

Aktivët afatgjata materiale (ose AAM) janë aktive materiale që përdoren nga njësi ekonomike për prodhimin e mallrave, kryerjen e shërbimeve apo për t'ua dhënë me qira palëve të treta; ose përdoren për qëllime administrative, ose mbahen për rritje të çmimit dhe priten të përdoren në më shumë se një periudhë kontabël.

Aktive afatgjata jomateriale (AAJM) janë aktive të identifikueshme jomonetare pa përmbajtje fizike, të mbajtuara për qëllim prodhimin e produkteve ose furnizimin e mallrave ose shërbimeve, për t'ua dhënë me qira të tretëve ose për qëllime administrative.

Aktivët afatgjata, të mbajtura për shitje, janë elemente të AAM-së ose AAJM-së, që ka shumë mundësi të shiten brenda 12 muajve të ardhshëm.

Amortizimi është shpërndarja sistematike e vlerës së amortizueshme të një AAM-je ose një aktiviteti afatgjatë jomaterial përgjatë jetës së tij të dobishme.

Vlera e amortizueshme është kostoja e një aktiviteti ose një vlerë tjetër që zëvendëson koston, minus vlerën e rikuperueshme të aktivitetit.

Jetë e dobishme është:

- periudha, gjatë të cilës një aktivitet pritet të përdoret nga njësi;
- numri i produkteve (ose njësi të tjera të ngjashme) që njësi pret të përftojë nga përdorimi i aktivitetit.

Kostoja është shuma e parave ose ekuivalenteve të parave e paguar ose vlera e drejtë e mjeteve të tjera, të dhëna për të blerë një aktiv në kohën e blerjes apo të prodhimit të tij.

Vlera e rikuperueshme është shuma e vlerësuar që njësia pret të përfitojë nga një aktiv në fund të jetës së tij të dobishme, pas zbritjes së kostos së nxjerrjes nga përdorimi.

Amortizimi i akumuluar është pjesa e amortizueshme e një aktivi, tashmë e amortizuar dhe e njohur si shpenzim.

Kostot e huamarrjeve janë kostot e interesit dhe kosto të tjera të njësisë, të shpenzuara për huamarrjen e fondeve.

Humbja nga zhvlerësimi është shuma, me të cilën vlera kontabël e një aktivi ose një njësie gjeneruese parash e tejkalon shumën e tij të rikuperueshme

Vlera e drejtë është shuma, me të cilën mund të shkëmbehet një aktiv ose mund të shlyhet një pasiv ndërmjet palëve të mirinformuara, të vullnetshme e të palidhura me njëra-tjetrën.

Vlera kontabël neto është shuma, me të cilën një aktiv njihet në bilanc (pasi zbritet amortizimi i akumuluar dhe humbjet e mundshme nga zhvlerësimi).

Shuma e rikuperueshme është vlera më e lartë midis vlerës së drejtë të një aktivi (pakësuar me koston e shitjes) dhe vlerës së tij në përdorim.

Kostot e shitjes janë kostot-shtesë që lidhen drejtpërdrejt me shitjen e një aktivi ose të njësisë gjeneruese të parasë, duke përjashtuar koston financiare dhe tatimfitimin.

Vlera në përdorim është vlera aktuale e flukseve të ardhshme të vlerësuar të parasë, që pritet të vijë nga përdorimi i një aktivi ose nga dalja e tij jashtë përdorimit në fund të jetës së tij të dobishme.

Njësia gjeneruese e parasë është grupi më i vogël i identifikueshëm i aktiveve që gjenerojnë parà, të cilat janë kryesisht të pavarura nga hyrjet e parave nga aktive të tjera.

8. Shembuj të aktiveve jomateriale janë programet kompjuterike, markat, patentat, licencat, të drejtat e përdoruesit, listat e klientëve dhe aktive të tjera të ngjashme. Në raste të caktuara, një aktiv mund

të ketë karakteristika si të AAM-së ashtu edhe të aktiveve jomateriale. Në të tilla raste, një aktiv duhet të klasifikohet në varësi të karakteristikave më dominuese. Për shembull, një program kompjuterik (software) përfshihet në AAM, nëse ai është pjesë përbërëse e pajisjeve kompjuterike (hardware) përkatëse. Kur programi kompjuterik nuk është pjesë përbërëse e vetë kompjuterit, atëherë ai trajtohet si aktiv jomaterial.

9. Kostot e huamarrjeve përbëhen nga interesi, amortizimi i primeve ose skontove të huave, tarifat e shërbimeve, në lidhje me marrëveshjet e huave dhe kosto të tjera që lidhen drejtpërdrejt me huamarrjet. Kostot e huamarrjeve përbëhen gjithashtu dhe nga interesat e shpenzimet financiare, që lidhen me marrëveshjet e qirasë financiare dhe instrumente të tjera të borxhit.

TRAJTIMET KONTABËL PËR AKTIVET AFATGJATA MATERIALE

Njohja dhe vlerësimi fillestar

Njohja fillestare

10. Një aktiv afatgjatë jomaterial (AAJM) njihet në bilanc vetëm nëse:
- (a) ky aktiv kontrollon nga njësia ekonomike raportuese;
  - (b) është e mundur që, përfitime të ardhshme ekonomike nga përdorimi i aktivit do të hyjnë në njësinë ekonomike raportuese;
  - (c) kostoja e aktivit mund të matet me besueshmëri.

Regjistrimi fillestar i AAM-së bëhet zakonisht në momentin e përfitimit të tij nga blerja apo prodhimi.

Vlerësimi fillestar

11. Një element i AAM-së, që plotëson kriteret për njohje si aktiv në bilanc (shih paragrafin 16 të SKK 1), vlerësohet me kosto ku përfshihet:
- (a) kostoja e blerjes (përfshin edhe taksat e importit dhe taksa të tjera të parimbursueshme, pasi të zbriten skontot tregtare dhe rabatet);
  - (b) kosto të tjera të drejtpërdrejta, që lidhen me sjelljen e aktivit në vendndodhjen dhe kushtet e nevojshme për funksionimin e tij, sipas qëllimeve të njësisë (përfshirë koston e prodhimit të aktivit, nëse ka të tilla kosto);

- (c) kostoja e vlerësuar fillestare e çmontimeve të ardhshme të një aktivi dhe të kthimit të terrenit, në të cilin ai ndodhet në gjendjen fillestare, nëse vlerësimi i tyre përputhet me politikën për krijimin e një provizioni, siç përshkruhet në SKK 6.
12. Kostot e drejtpërdrejta janë kostot e nevojshme për ta sjellë aktivin në vendndodhjen dhe kushtet e nevojshme për funksionimin e tij, të cilat përfshijnë:
- (a) pagesat e projektimit të një aktivi dhe pagesa të tjera të ngjashme;
  - (b) pagat, tatimet dhe kontributet përkatëse paguara punonjësve në lidhje me ndërtimin e aktivit;
  - (c) materialet dhe mjetet e përdorura në ndërtimin e një aktivi (duke përfshirë amortizimin e aktiveve afatgjata të përdorura për ndërtimin e tij);
  - (d) kostot e transportit, që lidhen me sjelljen e aktivit në vendin e shfrytëzimit;
  - (e) kostot që lidhen me përgatitjen e terrenit dhe instalimin e aktivit;
  - (f) kostot e testimit, nëse aktivi funksionon në mënyrën e duhur (minus të ardhurat neto nga shitja e produkteve të prodhuar gjatë testimit);
  - (g) çdo tarifë për shërbime profesionale, që lidhet me blerjen/marrjen e një aktivi (për shembull shërbimet e noterizimit, pagesat shtetërore).
13. Nëse pagesa për AAM shtyhet përtej afateve normale të kredive për pagesë, në përcaktimin e kostos së aktivit merret në konsideratë vlera aktuale e pagesës. Diferenca mes vlerës nominale dhe vlerës aktuale njihet si një shpenzim interesi përgjatë afatit të pagesës.
14. Nëse për prodhimin ose krijimin e një AAM-je duhet një kohë më e gjatë dhe, nëse kjo financohet nga një hua (ose ndonjë instrument tjetër borxhi), kostot e huamarrjes (duke përfshirë interesin), që lidhen drejtpërdrejt me prodhimin ose krijimin e aktivit, mund të kapitalizohen si pjesë e kostos së atij aktivi.
15. Kapitalizimi i kostos së huamarrjes fillon në kohën kur ato shpenzime kryhen (d.m.th. kur merret huaja) dhe kur ka filluar procesi i prodhimit ose ndërtimit të aktivit. Kapitalizimi i kostos së huamarrjes ndërpritet kur aktivi është gati ose prodhimi i tij është ndërprerë për një periudhë të gjatë kohe.
16. Njësia ekonomike nuk mund t'i kapitalizojë kostot e huamarrjes në mënyrë të përzgjedhur, d.m.th. vetëm për disa elemente të caktuara

të AAM-së. Në rast se njësia preferon të mos i kapitalizojë kostot e huamarrjes, kjo nuk duhet bërë për asnjë aktiv ose huamarrje. Nëse njësia vendos t'i kapitalizojë kostot e huamarrjes, ajo duhet ta bëjë këtë për të gjitha aktivet, siç përshkruhet në paragrafin 14.

17. Nëse aktivi merret/përfitohet në shkëmbim të një aktivi tjetër jomonetar, ose grup aktivesh, ose kombinim i aktiveve monetare me aktive jomonetare, kostoja e aktivit të blerë matet me vlerën e drejtë, përveç rasteve kur:

(a) vlera e drejtë e aktiveve të dhëna dhe atyre që merren nuk mund të përcaktohet në mënyrë të besueshme;

(b) veprimi i shkëmbimit nuk ka përmbajtje komerciale (për shembull, kur aktivet e shkëmbyer janë të ngjashme).

Në të dyja rastet e lartpërmendura, (a) dhe (b), kostoja e aktivit të marrë është vlera kontabël e aktivit të dhënë.

Nëse një njësi ekonomike raportuese është në gjendje të përcaktojë me besueshmëri vlerën e drejtë, si të aktivit të dhënë ashtu dhe të aktivit të marrë, atëherë kostoja e aktivit të marrë do të jetë vlera e drejtë e aktivit të dhënë. Kur vlera e drejtë e aktivit të marrë është më e besueshme, atëherë ajo do të shërbejë për të vlerësuar koston e tij.

Shembull në lidhje me paragrafin 16:

Njësia ekonomike shkëmben një automobil me vlerë kontabël 50 000 lekë dhe vlerë të vlerësuar të tregut prej 80 000 lekësh, për një traktor. Duke marrë parasysh se veprimi ka ndodhur mes palëve të pavarura në kushtet e tregut, kostoja e aktivit të marrë konsiderohet të jetë 80 000 lekë.

Regjistrimet kontabël për këtë veprim janë:

D	aktivi afatgjatë material (traktor)	80 000
K	aktivi afatgjatë material (automobil)	50 000
K	fitimi nga shitja e aktivit afatgjatë material (automobil)	30 000

18. Nëse një AAM përbëhet nga pjesë të veçanta të identifikueshme me jetë të dobishme të ndryshme, këto pjesë duhet të njihen fillimisht si elemente të veçanta të AAM-së, duke caktuar norma amortizimi të veçanta për secilin prej tyre, në varësi të jetës së tyre të dobishme.

19. Në shpërndarjen e kostos midis pjesëve të veçanta do të kihet parasysh koncepti i materialitetit, për shembull për pjesët me kosto

jomateriale nuk është nevoja që ato të njihen veças, edhe nëse ato kanë jetë të dobishme të ndryshme.

Shembull:

Njësia ekonomike blen një linjë prodhimi me kosto 10 milionë lekë. Jeta e dobishme e vlerësuar e linjës së prodhimit është 10 vjet, por ajo përbëhet nga pjesë të caktuara që duhet të ndërrohen çdo 3 vjet. Kostoja e përlogaritur e pjesëve që i nënshtrohen ndërrimit është 1 milion lekë. Në momentin e blerjes, njësia ekonomike njih pjesët që i nënshtrohen ndërrimit si elemente të veçanta të AAM-së (në milionë lekë).

D	aktiv afatgjatë material (pjesa kryesore e linjës së prodhimit, e cila do amortizohet gjatë 10 vjetëve)	9
D	aktiv afatgjatë material (pjesët e ndërrueshme, që do amortizohen gjatë 3 vjetëve)	1
K	mjete monetare	10

Pas tre vjetësh, vlera kontabël e pjesëve që ndërrohen do të njihet si shpenzim (në rast se nuk është amortizuar plotësisht) dhe kostoja e pjesëve të reja (që mund të jetë më pak ose më shumë se 1 milion lekë) do të njihet si një element i ri i AAM-së.

20. Përcaktimi i kostos së AAM-së, të marra nga grandet qeveritare, do të bëhet në përputhje me SKK 10. Përcaktimi i kostos së AAM-së, të marra me qira financiare, do të bëhet në përputhje me SKK 7. Përcaktimi i kostos së AAM-së, të përftuara nga kombinimet e bizneseve, do të bëhet në përputhje me SKK 9.

Vlerësimi i mëpasshëm

21. Njësia ekonomike do të zgjedhë si politikë të saj kontabël ose modelin e kostos (i cili shpjegohet në paragrafin 21), ose modelin e rivlerësimit (i cili shpjegohet në paragrafin 22) dhe do të zbatojë atë model për të gjithë klasën e AAM-së që vlerësohet.

Modeli i kostos

22. Në bilanc, një element i AAM-së paraqitet me kosto minus amortizimin e akumuluar dhe ndonjë humbje të akumuluar nga zhvlerësimi.

Modeli i rivlerësimit

23. Një klasë AAM, vlera e drejtë e së cilave mund të matet me besueshmëri, paraqitet në bilanc me shumën e rivlerësuar, e cila është vlera e drejtë në datën e rivlerësimit minus amortizimin e akumuluar të mëpasshëm dhe humbjet e akumuluar të mëpasshme nga zhvlerësimi. Rivlerësimet duhet të kryhen rregullisht, në mënyrë që vlera kontabël të mos ndryshojë materialisht nga vlera që do të rezultonte vlerësimi i AAM, në datën e bilancit do të bëhej me vlerën e drejtë.
24. Vlera e drejtë e truallit dhe ndërtesave zakonisht përcaktohet mbi bazën e treguesve të tregut nëpërmjet vlerësimeve të kryera nga vlerësues profesionistë të kualifikuar. Vlera e drejtë e elementeve të AAM-së është zakonisht vlera e tyre e tregut, e përcaktuar nga vlerësuesit.
25. Frekuenca e rivlerësimeve varet nga ndryshimet në vlerat e drejta të AAM-së që rivlerësohen. Kur vlera e drejtë e një aktivi të rivlerësuar ndryshon materialisht nga vlera kontabël, atëherë nevojitet të kryhet një rivlerësim tjetër. Disa elemente të AAM-së pësojnë ndryshime të ndjeshme e të paqëndrueshme në vlerat e tyre të drejta, kështu që ata kanë nevojë për rivlerësime vjetore. Rivlerësime të tilla të shpeshta janë të panevojshme për ato elemente të AAM-së, vlera e drejtë e të cilave nuk pëson ndryshime të ndjeshme. Për këtë kategori është i mjaftueshëm një rivlerësim në çdo tre ose pesë vjet.
26. Kur rivlerësohet një element i AAM-së, amortizimi i akumuluar në datën e rivlerësimit eliminohet kundrejt vlerës kontabël bruto të aktivitetit dhe vlera neto rideklarohet me shumën e rivlerësuar të aktivitetit, ose rivlerësohen dhe vlera historike dhe amortizimi i akumuluar. Shuma/vlera e rregullimit, që vjen nga rideklarimi ose eliminimi i amortizimit të akumuluar, përfaqëson shtimin ose pakësimin e vlerës kontabël, e cila kontabilizohet në përputhje me paragrafët 29 dhe 30.
27. Nëse rivlerësohet një element i AAM-së, atëherë duhet të rivlerësohet e gjithë klasa e AAM-së ku bën pjesë ky element.
28. Një klasë AAM është një grupim i aktiveve që kanë natyrë dhe përdorim të njëjtë për njësinë. Më poshtë jepen shembuj të klasave të veçanta:
- (a) trualli (përfshirë toka bujqësore);
  - (b) ndërtesa;
  - (c) makineri, linja teknologjike;
  - (d) anije;
  - (e) avionë;

- (f) mjete motorike;
- (g) mobilie dhe orendi;
- (h) pajisje zyre;
- (i) programe dhe pajisje informatike;
- (j) të tjera.

29. Të gjitha elementet e një klase AAM rivlerësohen në të njëjtën kohë për të shmangur rivlerësimet e përzgjedhura të aktiveve, si dhe raportimin në pasqyrat financiare të shumave që janë një përzierje e kostove dhe vlerave të drejta në data të ndryshme.
30. Në se vlera kontabël e një aktivi afatgjatë material rritet, si rezultat i rivlerësimit, kjo rritje kreditohet drejtpërdrejt në kapitalet e veta nën zërin “tepricë nga rivlerësimi”. Por shuma e rivlerësimit njihet si e ardhur në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve, për sa kohë dhe në atë masë që ajo anulon humbje nga rivlerësimi i të njëjtit aktiv në periudhat kontabël paraardhëse.
31. Nëse vlera kontabël e një aktivi afatgjatë material zvogëlohet, si rezultat i rivlerësimit, ky zvogëlim njihet si shpenzim në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve. Por shuma e humbjes nga rivlerësimi debitohet drejtpërdrejt në kapitalet e veta nën zërin “tepricë nga rivlerësimi”, për sa kohë dhe në atë masë që ajo kompenson një gjendje kreditore që mund të ekzistojë nga rivlerësime të mëparshme të këtij aktivi.
32. Teprica nga rivlerësimi, e përfshirë në kapitalet e veta për një element të AAM-së, duhet të kalohet te fitimet e pashpërndara përgjatë jetës së dobishme të aktivit afatgjatë material. Teprica e transferuar çdo vit është diferenca mes amortizimit të llogaritur mbi bazën e vlerës kontabël të rivlerësuar të aktivit dhe amortizimit të llogaritur, bazuar mbi koston fillestare të aktivit. Të gjitha tepricat e tjera (nëse ka), të mbetura nga rivlerësimi, duhet të transferohen te fitimet e pashpërndara kur aktivi afatgjatë material çregjistrohet. Transferimet nga tepricat e rivlerësimeve në fitimet e pashpërndara nuk bëhen nëpërmjet pasqyrës së të ardhurave dhe shpenzimeve.

Vlera e amortizueshme dhe amortizimi

33. Vlera e amortizueshme e një elementi të AAM-së njihet në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve, si shpenzim në mënyrë sistematike përgjatë jetës së dobishme të këtij aktivi. Përrjashtime bëjnë aktivet afatgjata materiale me jetë të dobishme pa afat (për shembull, toka, punimet e artit me vlerë afatgjatë, veprat e muzeve dhe librat), të cilat nuk amortizohen. Punimet e artit, të marra për

qëllime projektimi, që nuk kanë vlerë afatgjatë, si dhe veprat e muzeve dhe librat, që duhet të zëvendësohen pas një periudhe kohe të caktuar, amortizohen gjatë jetës së tyre të dobishme.

34. Metoda e zgjedhur e amortizimit duhet të pasqyrojë sistematikisht mënyrën se si do të realizohen nga njësi ekonomike përfitimet ekonomike të ardhshme të aktivit afatgjatë, të përfuara gjatë jetës së dobishme të tij (kjo mund të mos përputhet me zvogëlimin e vlerës së aktivit me kalimin e kohës).
35. Amortizimi duhet të shprehë përdorimin e një aktivi afatgjatë, por jo detyrimisht ndryshimin e vlerës së tij. Kështu që objektivi i përzgjedhjes së metodave dhe normave të amortizimit nuk është mbajtja e vlerës kontabël të një aktivi afatgjatë material sa më afër vlerës së tij të tregut, por pasqyrimi sa më me vërtetësi i përdorimit të aktivit.
36. Në praktikë, shpesh përdoret metoda lineare për amortizimin e AAM-së. Përdorimi i metodave të tjera merret në konsideratë, në rast se ato pasqyrojnë në mënyrë më objektive shpërndarjen e përfitimeve të ardhshme ekonomike gjatë jetës së dobishme të aktivit.

Shembull:

Njësi ekonomike blen një pajisje (me kosto 10 milionë lekë), e cila, sipas prodhuesit, duhet të punojë për 10 000 orë, pavarësisht nga periudha e kohës, gjatë së cilës përdoret pajisja.

Është e pranueshme që njësi ekonomike të përdorë kohën aktuale të punës/shfrytëzimit, si bazë për përcaktimin e normës së amortizimit të tij. Për shembull, nëse pajisja ka punuar për 1 600 orë (16% e kohës së përgjithshme të jetës së dobishme) në vitin e parë dhe 2 400 orë (24% e kohës së përgjithshme të jetës së dobishme) në vitin e dytë, atëherë shpenzimet e amortizimit janë 1,6 milionë lekë në vitin e parë dhe 2,4 milionë lekë në vitin e dytë.

37. Nëse vlera e mbetur e një aktivi afatgjatë material është shumë e ulët, atëherë mund të presupozohet që ajo të jetë e barabartë me zero. Në rastet kur elemente të caktuara të aktivit afatgjatë kanë një vlerë të mbetur të konsiderueshme, diferenca mes koston dhe vlerës së mbetur amortizohet dhe ngarkohet si shpenzim gjatë jetës së dobishme.
38. Çdo njësi ekonomike cakton metodat e amortizimit dhe normat e amortizimit në politikat dhe procedurat e saj kontabël, të cilat duhet të

përdoren për amortizimin e aktiveve afatgjata materiale. Për një klasë AAM, me element individualisht të parëndësishëm, mund të zbatohen të njëjtat norma amortizimi për të gjithë klasën. Për elemente individualisht të rëndësishme caktohen norma të veçanta amortizimi për çdo element të AAM-së, në bazë të jetës së dobishme të secilit prej tyre.

39. Një njësi ekonomike e shpërndan shumën e njohur fillimisht për një element të AAM-së midis pjesëve të veçanta më të rëndësishme të këtij aktivi dhe amortizon më vete secilën nga këto pjesë. Si shembull mund të merret se është me vend që trupi dhe motorët e një avioni të amortizohen më vete, pavarësisht nga fakti nëse avioni është i blerë apo i marrë me qira financiare.
40. Amortizimi i një aktivi afatgjatë material fillon kur ai është i gatshëm për përdorim (d.m.th. kur është në kushte dhe vendin e duhur) dhe vazhdon deri në amortizimin e plotë të vlerës së amortizueshme deri sa ai del nga përdorimi ose riklasifikohet si i mbajtur për shitje (shih paragrafët 82-86). Amortizimi i një aktivi afatgjatë, që del përkohësisht nga përdorimi, nuk ndërpritet.
41. Përshtatshmëria e normave të amortizimit, metodave të amortizimit dhe përlllogaritjes së vlerave të rikuperimit duhet të rishihet rregullisht. Në se konstatohet se jeta e dobishme aktuale e një aktivi afatgjatë material ndryshon dukshëm nga përlllogaritja fillestare, periudha e amortizimit duhet të ndryshohet. Gjithashtu, në se është e nevojshme, duhet të ndryshohen metodat e amortizimit dhe zvogëlimi i vlerës së mbetur të përlllogaritur të një aktivi afatgjatë material (rritja e vlerës së rikuperimit të përlllogaritur nuk duhet të pasqyrohet). Efekti i ndryshimit të periudhës së amortizimit, metodës së amortizimit ose vlerës së rikuperimit do të kontabilizohet si ndryshim në vlerësimet kontabël, në përputhje me udhëzimet e SKK 1 (d.m.th. në periudhën aktuale e ato të ardhshme, dhe jo në mënyrë retrospektive).

Shembull:

Një njësi ekonomike zotëron disa ndërtesa me kosto 100 mijë lekë, që amortizohen për 20 vjet (norma e amortizimit 5%). Në datën e bilancit vlera kontabël e këtyre ndërtesave është 50 mijë lekë dhe jeta e dobishme e mbetur është 10 vjet. Menjëherë para datës së bilancit, u mor vendimi që këto ndërtesa të zëvendësohen pas 5 vjetësh.

Në bazë të këtij vendimi, jeta e dobishme e mbetur e këtyre ndërtesave do të ndryshojë në 5 vjet dhe vlera kontabël do të amortizohet dhe ngarkohet si shpenzim gjatë 5 vjetëve (10 mijë lekë në vit). Shpenzimet e amortizimit të periudhave të mëparshme nuk do të ndryshojnë.

Fakti që ndërtesat janë planifikuar të zëvendësohen në 5 vjet mund të lidhet me një rënie të vlerës së tyre. Për të përcaktuar nëse ndërtesat duhet të zhvlerësohen, përveç ndryshimit të periudhës së amortizimit, është e nevojshme të kryhet një test zhvlerësimi (shih paragrafët 60-81).

42. Nëse ka ndonjë tregues që vlera e rikuperueshme e një elementi të caktuar të AAM-së mund të ketë rënë poshtë vlerës së tyre kontabël, atëherë kryhet një test zhvlerësimi në përputhje me procedurat e përshkruara në paragrafët 60-81 dhe, nëse është e nevojshme, vlera e aktivit zvogëlohet.

Përmirësimet, riparimet dhe mirëmbajtja

43. Kostot që kanë të bëjnë me përmirësimet e mëpasshme i shtohen koston së AAM-së vetëm nëse ato përmbushin kriteret e përkufizimit të AAM-së dhe kriteret për njohjen e aktiveve në bilanc (duke përfshirë këtu aftësinë e tyre për të marrë pjesë në gjenerimin e përfitimeve të ardhshme ekonomike). Kostot që lidhen me mirëmbajtjet dhe riparimet e vazhdueshme njihen si shpenzime gjatë vitit ushtrimor.

44. Në se një pjesë e një elementi të AAM-së zëvendësohet, kostoja e pjesës së re i shtohet koston së elementit, në se ajo përmbush kriteret e përkufizimit të AAM-së dhe kriteret e njohjes së aktiveve në bilanc. Pjesa e zëvendësuar do të hiqet nga bilanci, edhe në se ajo nuk është kontabilizuar si pjesë më vete. Nëse kostoja fillestare (rrjedhimisht, edhe vlera kontabël aktuale) e pjesës së zëvendësuar nuk dihet, ajo mund të vlerësohet në bazë të koston aktuale të kësaj pjesë minus amortizimin e vlerësuar.

Shembull:

Çatia (me kosto 700 mijë lekë) dhe dyshemeja (me kosto 200 mijë lekë) e një ndërtese në kushte të këqija zëvendësohet dhe muret lyhen përsëri (me kosto 200 mijë lekë). Jeta e dobishme e përlogaritur e çatisë së re është 30 vjet (e njëjtë me jetën e dobishme të mbetur të ndërtesës). Jeta e dobishme e përlogaritur e dyshemesë është 10 vjet. Muret do të rilyhen, sipas nevojës, çdo 1-3 vjet.

Si çatia ashtu edhe dyshemeja i plotësojnë kriteret e përkufizimit të AAM-së, si dhe kriteret për t'u njohur si aktive në bilanc, sepse

- (a) ato ka të ngjarë të marrin pjesë në nxjerrjen e përfitimeve të ardhshme ekonomike;
- (b) kostoja e tyre mund të përcaktohet në mënyrë të besueshme;
- (c) ato do të përdoren për më shumë se një vit.

Dihet se vlera kontabël e dyshemesë së mëparshme ishte 10 mijë lekë. Vlera kontabël e çatisë së mëparshme nuk dihet (pasi ajo është blerë së bashku me ndërtesën), por, në bazë të vlerës kontabël të ndërtesës dhe pjesës së përlogaritur që i takon çatisë, vlera kontabël e përlogaritur e çatisë së vjetër është 20 mijë lekë. Në të njëjtën kohë me njohjen e çatisë dhe dyshemesë së re, çatia dhe dyshemeja e vjetër njihen si shpenzime.

Lyerja e mureve (15 mijë lekë) është një shpenzim që ka të bëjë me mirëmbajtjen dhe riparimet e vazhdueshme, prandaj ajo njihet si shpenzim i periudhës kontabël, duke pasur për bazë parimin e materialitetit.

Regjistrimet e mëposhtme do të bëhen në librat kontabël:

D	ndërtesat – çati e re (e amortizuar gjatë 30 vjetëve)	700 000
D	ndërtesat – dysheme e re (e amortizuar gjatë 10 vjetësh)	200 000
D	shpenzimet për riparim dhe mirëmbajtje	15 000
K	mjete monetare	915 000
D	vlera kontabël neto e AAM-së	30 000
K	ndërtesat – çati e vjetër	20 000
K	ndërtesat – dysheme e vjetër	10 000

45. Si kusht për vazhdimësinë e funksionimit të një elementi të AAM-së (për shembull, të një avioni) mund të jetë kryerja e riparimeve

teknike të rëndësishme me ose pa zëvendësim të pjesëve të këtij aktivi. Me kryerjen e çdo riparimi teknik kapital, kostoja e riparimit njihet në vlerën kontabël të elementit të AAM-së, nëse plotësohen kriteret për njohje. Vlera e mbetur kontabël e koston së riparimit të mëparshëm (që është e identifikueshme nga pjesët fizike) çregjistrohet. Kjo ndodh pavarësisht nga fakti nëse kostoja e riparimit të mëparshëm është e përcaktuar në mënyrë të identifikueshme në transaksionin e blerjes apo krijimit të aktivitet. Nëse është e nevojshme, për të përcaktuar se cila ishte kostoja e riparimit të mëparshëm të njohur në vlerën kontabël të aktivitet të blerë ose krijuar, mund të merret si bazë kostoja e vlerësuar e një riparimi të ardhshëm.

46. Ndryshimet në vlerësimin e një pasivi të njësisë, në lidhje me nxjerrjen nga përdorimi, me kthimin në gjendjen e mëparshme, si dhe pasive të tjera të ngjashme që rezultojnë si pasojë e ndryshimit në kohën e parashikuar ose shumën e parashikuar të parasë apo mjeteve të tjera, që duhen paguar për shlyerjen e këtyre lloje të detyrimeve, ose një ndryshim në normën e skontimit, do t'i shtohet ose pakësohet koston së aktivitet afatgjatë material përkatës në periudhën kontabël aktuale. Shuma e zbritur nga kostoja e aktivitet afatgjatë material nuk duhet ta kalojë vlerën e tij kontabël. Nëse një zvogëlim i një aktivitet afatgjatë material e tejkalon vlerën e tij kontabël, teprica njihet menjëherë në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve. Nëse rregullimi sjell rritjen e koston së aktivitet, njësi ekonomike duhet të shqyrtojë nëse kjo tregon se vlera e re kontabël e aktivitet mund të mos jetë plotësisht e rikuperueshme. Nëse është kështu, njësi ekonomike bën një test të zhvlerësimit të aktivitet, duke përllogaritur vlerën e tij të rikuperueshme dhe kontabilizon çdo humbje nga zhvlerësimi, në përputhje me paragrafët 60-81.

TRAJTIMET KONTABËL PËR AKTIVET AFATGJATA JOMATERIALE

Njohja fillestare

47. Një aktiv afatgjatë jomaterial (AAJM) njihet në bilanc vetëm nëse:
- (a) ky aktiv kontrollon nga njësi ekonomike raportuese;
  - (b) është e mundur që përfitime të ardhshme ekonomike nga përdorimi i aktivitet do të hyjnë në njësinë ekonomike raportuese;
  - (c) kostoja e aktivitet mund të matet me besueshmëri;
  - (d) aktivitet është i identifikueshëm, gjë që e dallon atë nga emri i mirë.

48. Një AAJM është i identifikueshëm nëse ai:
- (a) mund të shkëputet nga njësia, d.m.th. mund të shitet, jepet me qira ose shkëmbehet, ose më vete ose në grup, së bashku me një kontratë, aktiv ose pasiv të lidhur me të;
  - (b) rezulton nga të drejta kontraktuale ose të drejta të tjera, pavarësisht nga fakti nëse këto të drejta janë të transferueshme, ose të ndashme nga njësia, ose nga të drejta, ose detyrime të tjera.
49. Nëse AAJM-të janë blerë më vete nga palë të treta ose janë përftuar në një kombinim biznesesh, në kohën e blerjes së tyre presupozohet se ekziston mundësia që nga këto aktive do të krijohen përfitime të ardhshme ekonomike. Përfitimet e pritshme ekonomike mund të jenë, për shembull kursimet nga ulja e kostos.

Vlerësimi fillestar

50. Një AAJM e blerë matet fillimisht me koston që përbëhet nga çmimi i blerjes dhe kosto të tjera që lidhen drejtpërdrejt me blerjen.
51. Në përcaktimin e kostos së një AAJM-je të prodhuar do të përdoren parime të ngjashme me ato të përcaktimit të kostos së AAM (shih paragrafët e 10-19).
52. Shpenzimet e mëposhtme nuk do të njihen si AAJM, por si shpenzime gjatë periudhës kontabël kur ato ndodhin:
- (a) shpenzimet e nisjes (kostot e lidhura me nisjen e njësisë ekonomike, si për shembull taksat shtetërore, tarifat për avokatët etj.);
  - (b) shpenzimet kërkimore (shih paragrafët 52-53);
  - (c) shpenzimet e trajnimit;
  - (d) shpenzimet për reklamë;
  - (e) shpenzime të përgjithshme dhe administrative;
  - (f) humbjet në fazën e parë të prodhimit të AAJM-së;
  - (g) shpenzimet e transportimit dhe shpenzimet e lidhura me ristrukturimin e njësisë;
  - (h) shpenzimet e lidhura me emrin tregtar të krijuar nga njësia, listën e klientëve dhe shpenzime të tjera të ngjashme (emri tregtar dhe listat e klientëve të përfuara nga palë të treta, ose në një kombinim biznesesh, mund të kapitalizohen si AAJM).
53. Shpenzimet që lidhen me aktivitetet kërkimore (shpenzimet kërkimore) janë shpenzime që kanë të bëjnë me marrjen e njohurive

teknike dhe shkencore ose me punën kërkimore dhe shkencore për mbledhjen e këtyre njohurive. Shpenzimet kërkimore lidhen me krijimin e një baze shkencore ose teknike për prezantimin e produkteve dhe shërbimeve të reja të mundshme dhe, si të tilla, njihen si shpenzime kur ato ndodhin.

54. Shpenzimet e zhvillimit janë shpenzime që kryhen për zbatimin e zbulimeve dhe gjetjeve teknike në projektimin, përgatitjen ose testimin e produkteve, shërbimeve, proceseve apo sistemeve të reja të përcaktuara. Shpenzimet zhvillimore do të kapitalizohen si AAJM, nëse ato i plotësojnë të gjitha kriteret e mëposhtme:

- (a) mundësia teknike për përfundimin e një AAJM-je, që ai të mund të jetë i gatshëm për përdorim ose shitje;
- (b) disponibiliteti i burimeve financiare dhe teknike, si dhe vullneti i mirë për përfundimin e projektit që ai të mund të jetë i gatshëm për përdorim ose shitje;
- (c) njësia ekonomike është e aftë të përdorë ose shesë AAJM;
- (d) gjenerimi i përfitimeve ekonomike të pritshme, të ardhshme nga AAJM, mund të matet me besueshmëri (përfshirë këtu ekzistencën e një tregu për prodhimet ose shërbimet e këtij projekti);
- (e) vlera e shpenzimeve të zhvillimit mund të matet me besueshmëri.

55. Ndërsa faza kërkimore përfshin kërkimet për vlerësimin dhe përzgjedhjen e alternativave të mundshme, faza zhvillimore merret me zhvillimet specifike të produkteve dhe shërbimeve të reja të përzgjedhura, për të cilat është përgatitur një buxhet dhe është marrë një vendim për të përfunduar punimet zhvillimore. Në rast se faza kërkimore nuk mund të dallohet qartë nga faza zhvillimore, atëherë të gjitha shpenzimet e lidhura me projektin konsiderohen si shpenzime kërkimore dhe, si të tilla, ato evidentohen si shpenzime kur ndodhin. Në se më vonë konstatohet që disa shpenzime i kishin plotësuar kriteret për kapitalizim në periudhën kur ato ishin kryer, ato nuk kapitalizohen në mënyrë retrospektive.

Shembull:

Një njësi ekonomike përgatit një faqe interneti të re (webpage), me qëllim që t'i shesë produktet e saj. Përveç faqes së internetit të jashtëm, të krijuar për klientët e saj, do të krijohet edhe një tjetër faqe (intranet) për përdorim të brendshëm, me qëllim që të shpejtohet përpunimi i aplikimeve të marra dhe që të kursehen shpenzimet. Cilat nga shpenzimet e mëposhtme mund të kapitalizohen si AAJM (nëse ato i plotësojnë kriteret e dhëna në paragrafin 53), dhe cilat nga ato duhet të kalojnë në shpenzime:

1. Analiza e tregut, zhvillimi i një planbiznesi dhe buxheti për projektin
2. Zhvillimi i strukturës, hartimi dhe zgjidhjet teknike për faqen e klientëve
3. Zhvillimi i strukturës, projektimi dhe zgjidhjet teknike për faqen e brendshme të internetit
4. Shpenzimet e lidhura me regjistrimin e faqeve të reja të internetit
5. Shpenzimet për zhvillimin e informacionit, që do të paraqitet në faqet e internetit.
6. Shpenzimet operative të këtyre faqeve të internetit (duke përfshirë rinovimin e vazhdueshëm të informacionit)
7. Shpenzimet që lidhen me reklamën e kësaj faqeje në faqe të tjera interneti
8. Shpenzimet e trajnimit të personelit për përdorimin e faqeve të reja të internetit

Përgjigjja: shpenzimet 2-4 mund të kapitalizohen si shpenzime zhvillimi (nëse ato plotësojnë kriteret e dhëna në paragrafin 53), ndërsa shpenzimet e tjera do të evidentohen si shpenzime kur ato ndodhin.

56. Emri i mirë i krijuar nga vetë njësia (d.m.th. ndryshimi mes vlerës së tregut dhe vlerës kontabël të aktiveve neto të njësisë ekonomike) nuk njihet si aktiv në bilancin e njësisë ekonomike raportuese.

Vlerësimi i mëpasshëm

57. Një AAJM do të paraqitet në bilanc me koston e tij minus amortizimin e akumuluar dhe humbjet e akumuluar nga zhvlerësimi.

58. Politikat për AAM-të, të shprehura në paragrafët 60-62 dhe 41-42, do të zbatohen gjithashtu edhe për AAJM-të, pasi të jenë marrë në konsideratë ndryshimet e përshkruara në paragrafët 55-56. Rivlerësimi i AAJM-së nuk lejohet.

59. Për amortizimin e AAJM-së të amortizueshme do të përdoret metoda lineare, përveç rasteve kur një metodë tjetër siguron një pamje më objektive të përfitimeve të pritshme ekonomike nga ky aktiv gjatë jetës së dobishme të tij. Si metoda alternative janë të pranueshme vetëm ato metoda amortizimi, nga aplikimi i të cilave amortizimi i akumuluar në çdo periudhë të dhënë është po aq i madh sa do të ishte sikur të zbatohet metoda lineare.
60. Vlera e mbetur e një AAJM-je të amortizueshme supozohet të jetë zero. Kur ka kontrata që përcaktojnë edhe jetën e dobishme të përdorimit të AAJM-së, atëherë ato do të amortizohen brenda afateve të kontratës. Kur nuk ka kontrata që të përcaktojnë kohën e përdorimit të AAJM-së nga njësia, ato do të amortizohen për 5 vjet.

ZHVLERËSIMET E AKTIVEVE AFATGJATA MATERIALE DHE AKTIVEVE AFATGJATA JOMATERIALE

Zhvlerësimi i aktiveve

61. Elementet e AAM-së, si dhe të AAJM-së zvogëlohen deri në shumën e rikuperueshme të aktivitetit, nëse kjo shumë është më e ulët se vlera e tij kontabël.
62. Për të përcaktuar nëse një aktiv mund të ketë rënë në vlerë, kryhet një test, nëpërmjet të cilit vlerësohet shuma e rikuperueshme. Paragrafët 63-65 shpjegojnë se kur një njësi ekonomike duhet të kryejë një test të tillë zhvlerësimi. Paragrafët 66-73 përshkruajnë metodologjinë për testimin e zhvlerësimit të një aktivi të veçantë, ndërsa paragrafët 74-78, të grupeve të aktiveve (njësisë gjeneruese të parasë) edhe emrin e mirë. Paragrafët 79-81 përshkruajnë rimarrjen e humbjes nga zhvlerësimi.
63. Humbja nga zhvlerësimi do të njihet si shpenzim i periudhës kontabël.

Përcaktimi i nevojës për testin e zhvlerësimit

64. Një test zhvlerësimi kryhet në çdo datë të bilancit për aktivet që tregojnë shenja të rënies në vlerë.
65. Në çdo datë të bilancit, drejtuesit e njësisë ekonomike vlerësojnë me sy kritik nëse ekzistojnë shenja të rënies në vlerë të aktiveve. Shenja të tilla mund të jenë:

- (a) vlera e tregut e aktiveve të ngjashme ka rënë;
- (b) mjedisi i përgjithshëm ekonomik dhe gjendja e tregut është keqësuar dhe, si rezultat i kësaj, ka të ngjarë që përfitimet e pritshme ekonomike nga ky aktiv të bien;
- (c) normat e interesit të tregut janë rritur dhe, për rrjedhojë, norma e skontimit të përdorur në llogaritjen e vlerës në përdorim të aktivit është rritur, që do të thotë se vlera në përdorim e aktivit është ulur;
- (d) vlera kontabël e aktiveve neto të njësisë ekonomike është më e madhe se vlera e tregut;
- (e) gjendja fizike e aktiveve është përkeqësuar;
- (f) performanca ekonomike e aktivit ose e një grupi aktiveësh është më e dobët se ç'pritej;
- (g) njësia ekonomike ka planifikuar të ndërpresë disa veprimtari ekonomike ose të mbyllë disa departamente.

66. Në rast se ndonjëri nga faktorët e lartpërmendur ekziston (ose ndonjë faktor tjetër, që tregon rënien në vlerë të një aktivi afatgjatë), kryhet testi i zhvlerësimit. Nëse një test i tillë nuk është i mundshëm për një aktiv afatgjatë të veçantë, për shkak se flukset e parasë që gjeneron ky aktiv nuk dallohen nga flukset e tjera të parasë të gjeneruara nga aktivet e tjera të njësisë ekonomike, testi i zhvlerësimit kryhet për njësinë e gjenerimit të parasë, së cilës i përket ky aktiv. Testi i zhvlerësimit të emrit të mirë kryhet në të njëjtën kohë me testin e zhvlerësimit të njësisë së gjenerimit të parasë, së cilës i përket emri i mirë.

Testi i zhvlerësimit

67. Testi i i zhvlerësimit kryhet me qëllim që të përcaktohet shuma e rikuperueshme e një aktivi afatgjatë, e cila është shuma më e lartë midis vlerës së drejtë të një aktivi afatgjatë (minus koston e shitjes) dhe vlerës në përdorim të tij. Nevoja për zvogëlimin e vlerës së aktivitet afatgjatë ekziston nëse, si vlera e tij e drejtë (minus koston e shitjes) ashtu edhe vlera në përdorim janë më të ulëta se vlera e tij kontabël. Nëse vlera e drejtë ose vlera në përdorim e kalon vlerën kontabël të aktivitet, atëherë nuk është e nevojshme të vlerësohet vlera tjetër, pasi vlera e rikuperueshme e aktivitet është gjithsesi më e madhe se vlera e tij kontabël.

68. Treguesit e mëposhtëm merren për bazë në përcaktimin e vlerës së drejtë të një aktivi afatgjatë (minus koston e shitjes):

- (a) çmimi i shitjes së një aktivi afatgjatë, për të cilin është rënë dakord me një marrëveshje shitjeje;
- (b) vlera e tregut e një aktivi afatgjatë në një treg aktiv, nëse nuk ka ndonjë marrëveshje të detyrueshme shitjeje;
- (c) nëse nuk ka marrëveshje shitjeje ose një treg aktiv për aktivin afatgjatë, çmimi i pritshëm i shitjes në një treg të lirë mes palëve të pavarura, duke iu referuar gjithashtu transaksioneve të ngjashme të kohëve të fundit, si dhe në të njëjtën industri

69. Në se asnjë nga treguesit e lartpërmendur nuk mund të matet me besueshmëri, atëherë vlera e rikuperueshme e aktivit afatgjatë do të jetë vlera e tij në përdorim.

70. Për vlerësimin e vlerës në përdorim të një aktivi afatgjatë përgatitet një parashikim realist, për sa i përket flukseve të parasë që do të përftohen nga përdorimi i aktivit në periudhat e mëpasshme, si dhe përlllogaritjet vlera e drejtë e këtyre flukseve të parasë. Buxhetet dhe parashikimet e miratuara nga drejtuesit për periudhat e mëpasshme (në përgjithësi jo më shumë se 5 vjet) përdoren si bazë për parashikimin e flukseve të parasë. Flukset e parasë, të periudhave që nuk mbulohen nga buxhetet dhe parashikimet e miratuara nga drejtuesit, përlllogariten duke zbatuar norma realiste të rritjes mbi buxhetet apo parashikimet aktuale. Norma e rritjes që aplikohet duhet të jetë në përgjithësi ose e qëndrueshme ose në rënie. Ajo nuk duhet ta kalojë normën mesatare afatgjatë të rritjes në tregun e produkteve të ngjashme të së njëjtës industri (nëse është e nevojshme norma mund të jetë zero ose negative). Parashikimet e fluksit të parasë përgatiten në mënyrë të tillë që ato të mos përmbajnë kontradikta të pajustificueshme me rezultatet historike të njësisë ekonomike raportuese, si dhe industrisë përkatëse.

71. Flukset e parasë, të përdorura për llogaritjen e vlerës në përdorim të një aktivi afatgjatë, përbëhen nga të gjitha flukset hyrëse të parasë nga përdorimi i vazhdueshëm i këtij aktivi, nga nxjerrja e tij jashtë përdorimit, si dhe flukset e parasë të nevojshme për mirëmbajtjen dhe riparimin e aktivit.

72. Flukset e parasë, të përdorura për llogaritjen e vlerës në përdorim të një aktivi afatgjatë, nuk do të përfshijnë flukset e përlllogaritura të parasë nga investimet-shtesë për përmirësimin e këtij aktivi (as nga të ardhurat-shtesë që vijnë nga investime të tilla), veprimtaritë e financimit (për shembull, rikthimi i borxheve) ose pagesat e mundshme për tatimfitimin.

73. Në llogaritjen e vlerës aktuale neto të flukseve të parasë përdoret si normë skontimi një normë interesi, e barabartë me atë që investuesit do të kërkonin si normë kthimi për një projekt të ngjashëm.
74. Norma e skontimit që aplikohet i merr në konsideratë të gjitha rreziqet e lidhura me aktivin afatgjatë, duke përfshirë rreziqet e vendit, rreziqet e lidhura me konvertimin e monedhës së huaj, rrezikun e lidhur me çmimin, si dhe të tjera rreziqe specifike që lidhen me aktivin. Kostoja mesatare e ponderuar e kapitalit të njësisë ekonomike mund të jetë një normë skontimi e përshtatshme. Megjithatë, në përcaktimin e normës së duhur të skontimit duhet pasur parasysh që ajo duhet të reflektojë opinionin e tregut mbi rreziqet specifike, të lidhura me aktivin, dhe të mos ndikohet nga mënyra se si është financuar aktualisht blerja e këtij aktivi afatgjatë.

Testi i zhvlerësimit të njësisë së gjenerimit të parasë dhe emrit të mirë

75. Kur është e mundur, testi i zhvlerësimit kryhet për çdo aktiv afatgjatë të veçantë, nëse ka ndonjë tregues që vlera e tij mund të ketë rënë. Nëse kryerja e një testi të tillë nuk është e mundur për një aktiv afatgjatë të veçantë, pasi vlera e tij e rikuperueshme nuk mund të përcaktohet me besueshmëri, testi i zhvlerësimit kryhet për grupin më të vogël të aktiveve, ku bën pjesë edhe aktivi në fjalë, vlera e rikuperueshme e të cilit mund të përcaktohet. Një grup i tillë aktivesh quhet njësi gjeneruese e parasë.
76. Për shembull, nëse vlera në përdorim e një makinerie të veçantë nuk është e mundur të përcaktohet, atëherë ajo duhet të përcaktohet për grupin e makinerive ku bën pjesë makineria në fjalë; nëse edhe kjo është e pamundur, atëherë vlerësimi duhet të kryhet për të gjithë njësinë e prodhimit ose, kur është e nevojshme, për të gjithë njësinë. Njësitë gjeneruese të parasë do të përcaktohen nga periudha në periudhë, në bazë të të njëjtave parime.
77. Emri i mirë i përftuar në një kombinim biznesesh (shih SKK 9) ka të bëjë me aktive të blera në një kombinim biznesesh, të cilat nuk mund të identifikohen më vete. Për qëllime të testit të zhvlerësimit, emri i mirë i përftuar në një kombinim biznesesh shpërndahet te secila njësi gjeneruese parash (ose grupe të njësisë gjeneruese parash) që priten të përfitojnë nga ky emër i mirë në të ardhmen, duke filluar nga data e blerjes. Shpërndarja e emrit të mirë midis njësisë gjeneruese të parasë bazohet në mënyrën se si njësi ekonomike e organizon raportimin e brendshëm (emri i mirë shpërndahet deri në nivelin më të ulët të njësisë gjeneruese të parasë

së monitorueshme nga drejtuesit, për qëllime të menaxhimit të brendshëm).

78. Në se një njësi ekonomike e riorganizon strukturën e saj të brendshme, ose raportimin në mënyrë të tillë që përbërja e njësive gjeneruese të parasë ndryshon (për shembull, ato do të kombinohen ose do të ndahen në pjesë), emri i mirë rishpërndahet te njësitë që ndikohen nga ky riorganizim. Kjo rishpërndarje kryhet duke përdorur metodën e vlerës relative. Nëse njësia ekonomike nxjerr jashtë përdorimit një njësi gjeneruese parash (ose pjesë të saj), atëherë emri i mirë, që i takon kësaj njësie, do të hiqet nga bilanci.

79. Një test i zhvlerësimit për njësitë gjeneruese të parave kryhet në të njëjtën mënyrë si dhe testi i zhvlerësimit të një aktivi individual. Nëse shuma e rikuperueshme e njësisë gjeneruese të parasë është më e ulët se shuma e vlerave kontabël të aktiveve, atëherë aktivet që i përkasin kësaj njësie do të zvogëlohen në vlerë. Fillimisht, zvogëlohet emri i mirë (nëse ekziston) i shpërndarë te njësia gjeneruese e parasë dhe, më pas zvogëlohen përpjesëtimisht të gjithë aktivet e tjera të njësisë).

Shembull:

Një njësi prodhimi mbahet në bilancin e një njësie me vlerën kontabël të aktiveve të saj prej 600 000 lekësh, si dhe vlerën kontabël të emrit të mirë që ka ardhur nga blerja e kësaj njësie prej 300 000 lekësh. Duke qenë se njësia e prodhimit është planifikuar të mbyllet pas 3 vjetësh, kjo sugjerohet se shuma e rikuperueshme e aktiveve të kësaj njësie prodhimi mund të ketë rënë poshtë vlerës së tyre kontabël. Sipas përlllogaritjeve të drejtuesve, të ardhurat dhe shpenzimet e pritshme gjatë 3 viteve të mëpasshme janë si më poshtë (në mijë lekë):

	<u>Viti I</u>	<u>Viti II</u>	<u>Viti III</u>
Shitja e produkteve	800	600	400
Produktet e vlerësuara me kosto			
duke përfshirë lëndët e para, pagat etj	<u>500</u>	<u>350</u>	<u>200</u>
	300	250	200
Riparimi dhe mirëmbajtja e makinerive	50	50	50
Amortizimi i pajisjeve	200	200	200
Amortizimi i emrit të mirë	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>
Fitimet para interesit	-50	-100	-150
Interesi mbi huan e marrë për blerjen e makinerisë	-100	-50	0
Fitimi/-humbja neto	-150	-150	-150

Fitimi mesatar i pritshëm i tregut për projekte prodhimi me rrezik të ngjashëm është 10%. Në fund të vitit të tretë pritet të merren 50 000 lekë nga shitja e pajisjes së prodhimit (si hekurishte). Aktualisht, nuk ka treg për shitjen e pajisjes në përdorim.

Sa duhet të jetë zvogëlimi i vlerës i kësaj pajisjeje, nëse ka zhvlerësim?

Meqenëse hyrjet e parasë, të gjeneruara nga kjo njësi prodhimi, janë të dallueshme nga hyrjet e tjera të parasë në njësinë ekonomike, kjo njësi gjeneruese mund të konsiderohet më vete si një njësi gjeneruese e parasë. Për kryerjen e testit të zhvlerësimit njësia ekonomike përgatit parashikime trevjeçare të fluksit të parasë për njësinë, në bazë të parashikimeve të drejtuesve. Parashikimi përmban vetëm të ardhurat dhe shpenzimet monetare (pra, nuk përfshin, për shembull amortizmin) dhe nuk përfshin hyrjet e parave nga aktivitete financuese:

	<u>Viti I</u>	<u>Viti II</u>	<u>Viti III</u>
Shitja e produkteve	800	600	400
Kostoja e produkteve (duke përfshirë materialet e para, pagat etj.)	<u>-500</u>	<u>-350</u>	<u>-200</u>
	300	250	200
Riparimi dhe mirëmbajtja e pajisjes	-50	-50	-50
Hyrja e parasë nga shitja e pajisjes	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>50</u>
Hyrja neto e parasë	250	200	200

Duke e skontuar këtë fluks hyrës parash me 10%, vlera aktuale e fluksit hyrës të parave (ose vlera në përdorim e njësisë gjeneruese të parasë) është 543 mijë lekë. Vlera e drejtë e njësisë (minus koston e shitjes) është 50 mijë lekë (shitje si hekurishte). Meqenëse shuma e rikuperueshme e njësisë është më e lartë mes vlerës në përdorim dhe vlerës së drejtë (minus koston e shitjes), atëherë shuma e rikuperueshme e njësisë është 543 mijë lekë.

Duke marrë parasysh që vlera kontabël e njësisë gjeneruese të parasë është 900 mijë lekë (600 mijë lekë për pajisjen plus 300 mijë lekë për emrin e mirë), atëherë vlera e aktiveve të kësaj njësie duhet të zvogëlohet me 357 mijë lekë (900-543). Fillimisht, zvogëlohet emri i mirë që i takon njësisë gjeneruese (në shumën 300 mijë lekë) dhe më pas zvogëlohen përpjesëtimisht vlerat e pajisjeve të njësisë gjeneruese (në një shumë totale prej 57 mijë lekësh).

Rimarrja e humbjes nga zhvlerësimi

80. Në datën e bilancit, njësia ekonomike duhet të shqyrtojë nëse shuma e rikuperueshme e aktiveve afatgjata të zvogëluara është rritur. Nëse është e mundur, njësia ekonomike kryen një test të ri të zhvlerësimit. Nëse ka shenja që shuma e rikuperueshme e një aktivi

afatgjatë ose grup aktivësh afatgjata (njësi gjeneruese parash) është rritur mbi vlerën kontabël, humbja e mëparshme nga zhvlerësimi do të rimerret dhe vlera kontabël e aktivitetit do të rritet. Kufiri më i lartë i rritjes është vlera e mëparshme kontabël e aktivitetit afatgjatë minus amortizimin gjatë viteve të ndërmjetme.

81. Në rastin e rimarrjes së një humbjeje nga zhvlerësimi për një njësi gjeneruese parash, vlera kontabël e të gjithë aktiveve që i përkasin kësaj njësie (me përjashtim të emrit të mirë) rritet përpjesëtimisht. Humbja nga zhvlerësimi i emrit të mirë nuk rimerret.
82. Rimarrja e një humbjeje nga zhvlerësimi për një aktiv afatgjatë do të njihet në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve për periudhën raportuese, si një pakësim i humbjes nga zhvlerësimi i aktiveve afatgjata.

SHITJA E AKTIVEVE AFATGJATA MATERIALE DHE E AKTIVEVE AFATGJATA JOMATERIALE

83. Elemente të AAM-së dhe AAJM-së, që priten të shiten brenda 12 muajve të ardhshëm, riklasifikohen si aktive afatgjata të mbajtura për shitje dhe njihen në bilanc si aktive afatshkurtra.
84. Elemente të AAM-së dhe AAJM-së riklasifikohen në bilanc si aktive afatgjata të mbajtura për shitje vetëm, si dhe vetëm nëse ato janë të disponueshme për shitje të menjëhershme dhe shitja e tyre është shumë e mundshme. Për këtë, drejtuesit e njësisë ekonomike duhet të kenë filluar në mënyrë aktive aktivitetet e shitjes dhe t'i kenë nxjerrë këto aktive në treg me një çmim që është i arsyeshëm në krahasim me vlerën e tyre aktuale.
85. Aktivët afatgjata, të klasifikuara si të mbajtura për shitje, vlerësohen me vlerën më të ulët midis vlerës së tyre kontabël dhe vlerës së drejtë minus kostot e shitjes, dhe paraqiten më vete në bilanc.
86. Amortizimi i aktiveve afatgjata, të klasifikuara si të mbajtura për shitje, ndërpritet në kohën e riklasifikimit të aktivitetit. Nëse vlera e drejtë e aktivitetit (minus koston e përlogaritur të shitjes) është më e ulët se vlera kontabël e tij, aktiviteti i klasifikuar si i mbajtur për shitje do të zvogëlohet deri në vlerën e drejtë (minus koston e shitjes). Një aktiv afatgjatë, i klasifikuar si i mbajtur për shitje, nuk amortizohet edhe pse ai vazhdon të përdoret në prodhim nga njësi ekonomike deri në momentin e nxjerrjes jashtë përdorimit (d.m.th. shitjes).

87. Nëse një njësi ekonomike i ndryshon planet e saj, në lidhje me shitjen e aktivit, aktivet riklasifikohen si AAM ose AAJM, duke i vlerësuar me vlerën më të ulët midis vlerës së tyre kontabël të mëparshme (e rregulluar me amortizimin e akumuluar) dhe shumës së rikuperueshme. Rregullimi, në lidhje me riklasifikimin e mundshëm, njihet në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve të periudhës kontabël, dhe jo në mënyrë retrospektive.

NJOHJA NË BILANC DHE NË PASQYRËN E TË ARDHURAVE DHE SHPENZIMEVE

88. AAM-të paraqiten në bilanc në zërat përkatës të formatit të bilancit, të dhënë në SKK 2, *Paraqitja e pasqyrave financiare*. Lejohet gjithashtu një klasifikim i mëtejshëm i zërave të bilancit (për shembull, “Toka”, “Ndërtesa”, “Makineri dhe pajisje”).

89. Shpenzimet e amortizimit të AAM-së dhe AAJM-së, si dhe humbjet nga zhvlerësimi, paraqiten si zë më vete i formatit 1 të pasqyrës së të ardhurave dhe shpenzimeve, si dhe në zërat përkatës të formatit 2, në varësi të funksioneve të aktiveve në njësinë ekonomike. Fitimet/humbjet nga nxjerrja jashtëpërdorimit të AAM dhe AAJM njihen në zërat “Shpenzime të tjera të shfrytëzimit”/“Të ardhura të tjera të shfrytëzimit”.

SHËNIMET SHPJEGUESE

90. Në pasqyrat financiare shpjegohen metodat dhe normat e amortizimit (ose jeta e dobishme), të përdorura për amortizimin e të gjitha grupeve të AAM dhe AAJM, analiza e ndryshimit në vlerën kontabël të tyre, si dhe informacioni i mëposhtëm:

- (a) kostoja, amortizimi i akumuluar dhe vlera kontabël në fillim të vitit ushtrimor;
- (b) blerjet dhe përmirësimet gjatë periudhës kontabël;
- (c) shumën e kostove të kapitalizuara të huamarrjeve;
- (d) shtesat nga kombinimet e bizneseve;
- (e) shpenzimet e amortizimit;
- (f) zvogëlimet nga humbjet prej zhvlerësimit;
- (g) rimarrjet e humbjeve të mëparshme nga zhvlerësimi;
- (h) rivlerësimet në përputhje me paragrafët 22-31;
- (i) daljet jashtë përdorimit/shitjet;

- (j) riklasifikimet (duke përfshirë aktivët jorjedhëse të mbajtura për shitje);
- (k) ndryshime të tjera;
- (l) kostoja, amortizimi i akumuluar dhe vlera kontabël në fund të periudhës kontabël.

91. Për elementet e rivlerësuara të AAM-së, në përputhje me paragrafët 22-31, jepen shënimet e mëposhtme:

- (a) data e rivlerësimit;
- (b) shkaqet e rivlerësimit;
- (c) metoda e rivlerësimit dhe supozimet kryesore të përdorura (përfshirë këtu normën e skontimit, nëse rivlerësimi bazohet në flukset e ardhshme të pritshme të parasë);
- (d) personat që e kanë kryer rivlerësimin.

92. Për zvogëlimet e dukshme në vlerë, gjatë periudhës kontabël, jepen këto shpjegime:

- (a) përshkrimi i aktiveve afatgjata ose grup aktivesh të zvogëluara;
- (b) fakti nëse zvogëlimi është bazuar në vlerën e drejtë (minus koston e shitjes) ose në vlerën në përdorim;
- (c) metodat dhe supozimet kryesore, të përdorura për llogaritjen e shumës së rikuperueshme (duke përfshirë normën e skontimit, nëse zvogëlimi bazohet në vlerën në përdorim).

93. Vlera kontabël e elementeve të AAM dhe AAJM, të mbajtura peng si garanci për huamarrjet, shpjegohet gjithashtu.

94. Rekomandohet edhe që të jepen përshkrime mbi përlogaritjen e vlerës së drejtë të atyre AAM-ve, vlera e drejtë e të cilëve është shumë më e lartë se vlera kontabël.

DATA DHE RREGULLAT E HYRJES NË ZBATIM TË STANDARDEVE

95. Ky Standard do të zbatohet në pasqyrat financiare që mbulojnë periudha kontabël, që fillojnë më ose pas datës 1 janar 2008. Ky Standard duhet të zbatohet në mënyrë prospektive nga data 1 janar 2008, d.m.th. pa ndryshuar pasqyrat financiare krahasuese të vitit 2007, të cilat janë përgatitur sipas kërkesave ekzistuese të kontabilitetit. Ky qëndrim do të zbatohet për të gjitha SKK-të. Nuk lejohet që disa SKK të zbatohen në mënyrë prospektive, dhe disa të tjerë në mënyrë retrospektive.

96. Një njësi mund të zgjedhë të vlerësojë një element të AAM-së me vlerën e drejtë në datën e hyrjes në fuqi të SKK-ve dhe ta përdorë këtë vlerë të drejtë si koston e supozuar të aktivit në atë datë; ose njësi mund të zgjedhë të përdorë si kosto të supozuar një rivlerësim të kryer sipas rregullave të mëparshme të kontabilitetit shqiptar, por vetëm nëse ky rivlerësim, në datën që është kryer, ishte gjerësisht i krahasueshëm me vlerën e drejtë të aktivit. Nëse një njësi përdor, në bilancin e parë të përgatitur në bazë të SKK-ve, vlerën e drejtë si kosto të një elementi të AAM-së ose një prone për investim, pasqyrat financiare të njësisë të përgatitura në përputhje me SNK-të duhet të shpjegojnë, për secilin zë çelës të bilancit, shumën e këtyre vlerave të drejta, si dhe shumën e rregullimeve të vlerave të mëparshme kontabël, të raportuara sipas rregullave kontabël të mëparshme shqiptare.

KRAHASIMI ME STANDARDET NDËRKOMBËTARE TË RAPORTIMIT FINANCIAR (SNK/SNRF)¹

97. Tabela më poshtë tregon se si korrespondojnë përmbajtjet e këtij Standardi me SNK-të/SNRF-të përkatëse. Paragrafët janë trajtuar si korresponduese, nëse ato trajtojnë në përgjithësi të njëjtën çështje, pavarësisht nga fakti se standardet e referuara mund të kenë ndryshim.

Paragrafi në SKK 5	Paragrafi në SNK / SNRF, sipas versionit të datës 31 mars 2004
1.	Asnjë
2.	Asnjë
3.	Asnjë
4.	Asnjë
5.	SNK 16.1 & SNK 38.1
6.	Asnjë
7.	SNK 16.6 ; SNK 36.6 ; SNK 38. 8 ; SNK 23.4
8.	SNK 38.4, 38.119, 38.9
9.	SNK 23.5
10.	SNK 16.15-16
11.	SNK 16.17
12.	SNK 16.23
13.	SNK 23.11
14.	SNK 23.20, 23.23, 23.25
15.	Asnjë

¹ Për shembull , referenca “SNK 1.15-22” i referohet paragrafëve 15-22 të Standardit Nderkombëtar të Kontabilitetit SNK 1.

SKK 5 – Aktivet afatgjata materiale dhe aktivet afatgjata jomateriale

16.	SNK 16.24-26
17.	SNK 16.13, 16.43-47
18.	Asnjë
19.	Asnjë
20.	SNK 16.29
21.	SNK 16.30
22.	SNK 16.31
23.	SNK 16.32
24.	SNK 16.34
25.	SNK 16.35
26.	SNK 16.36
27.	SNK 16.37
28.	SNK 16.38
29.	SNK 16.39
30.	SNK 16.40
31.	SNK 16.41
32.	Asnjë
33.	SNK 16.60
34.	Asnjë
35.	SNK 16.62
36.	SNK 16.53
37.	Asnjë
38.	SNK 16.44
39.	SNK 16.55
40.	SNK 16.51
41.	Asnjë
42.	SNK 16.12
43.	SNK 16.13
44.	SNK 16.14
45.	IFRIC 1.4-5
46.	SNK 38.8-17
47.	SNK 38.12
48.	SNK 38.21-22
49.	SNK 38.24
50.	Asnjë
51.	SNK 38.63, 38.67, 38.69
52.	SNK 38.8, 38.54-56
53.	SNK 38.8, 38.59, 38.57
54.	SNK 38.71
55.	SNK 38.48
56.	SNK 38.74
57.	Asnjë
58.	SNK 38.97-98

SKK 5 – Aktivet afatgjata materiale dhe aktivet afatgjata jomateriale

59.	SNK 38.100
60.	SNK 36.59
61.	Asnjë
62.	SNK 36.60
63.	SNK 36.9
64.	SNK 36.12
65.	SNK 36.66, 36.80
66.	SNK 36.18-19
67.	SNK 36.25-27
68.	SNK 36.20
69.	SNK 36.31
70.	SNK 36.33-38
71.	SNK 36.39
72.	SNK 36.44, 36.50
73.	SNK 36.55-56
74.	SNK 36.66
75.	SNK 36.72
76.	SNK 36.80-82
77.	SNK 36.86-87
78.	SNK 36.104
79.	SNK 36.110-111, 36.114, 36.117
80.	SNK 36.122-124
81.	SNK 36.119
82.	SNRF 5.6
83.	SNRF 5.7-9
84.	SNRF 5.15
85.	SNRF 5.25
86.	SNRF 5.26-28
87.	Asnjë
88.	Asnjë
89.	SNK 16.73, SNK16.75 dhe SNK 38.118
90.	SNK 16.77
91.	SNK 36.126 dhe SNK36.130
92.	SNK 32.94b
93.	SNK 16.79
94.	Asnjë
95.	SNRF 1.16-17, 44
96.	Asnjë